

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande

Ekonomistyrningsverkets rapport 2009:27 Regionala skyddsombud – förslag till nya rutiner för administration och redovisning av det statliga stödet till regional skyddsombudsverksamhet

Statens folkhälsainstitut har anmodats avge yttrande över rubricerad rapport.

Utgångspunkter

Regeringen konstaterar i den senaste folkhälsopolitiska propositionen (2007/08:110) att arbetsmiljö är en viktig fråga både för den enskildes hälsa och välbefinnande, för verksamheternas utveckling och därmed även för förutsättningar för tillväxt och konkurrens. Hälsa i arbetslivet utgör därför ett särskilt målområde inom folkhälsopolitiken (målområde 4). I propositionen poängteras att arbetsplatsen är en betydelsefull arena för förebyggande insatser som förutom direkt arbetsrelaterade faktorer även omfattar hälsorelaterade levnadsvanor och livsvillkor.

I en promemoria från Arbetsmarknadsdepartementet (Ds 2008:16) om den framtida arbetsmiljöpolitiken slås fast att en dålig arbetsmiljö är ett kostsamt problem för individer, organisationer och samhälle, och att det finns stora besparingar att hämta i en bättre arbetsmiljö. I två skrifter från regeringens arbetsmiljöpolitiska kunskapsråd berörs frågor om arbetsmiljöns betydelse för tillväxt och ekonomiska utfall (SOU 2009:47) samt ett inkluderande arbetsliv (SOU 2009:93). Rådet menar bland annat att det behövs mer kunskap om effekter av individ- och organisatoriskt inriktade insatser som rör hälsa och arbetsmiljö, ökade insatser för ett hållbart arbetsliv samt kompetensutvecklande insatser avseende hälsa och arbetsmiljö för ledare i arbetslivet. Vidare nämns att det finns forskningsstöd för att arbetsplatsen är central i arbetet med att återskapa möjligheten till att arbeta för anställda med nedsatt arbetsförmåga, och därmed öka effektiviteten i rehabiliteringssatsningar.

Som Statens folkhälsainstitut påtalat i ett yttrande till Socialdepartementet om införande av en rehabiliteringskedja¹ visar resultat från den nationella folkhälsoenkäten att personer som har

¹ Statens folkhälsainstituts diarienummer VERK 2007/465

sjuk- och aktivitetsersättning eller är långtidssjukskrivna anger olika ohälsobesvär i klart högre utsträckning än de grupper som är i arbete. Statens folkhälsoinstitut anser att förutsättningarna för en framgångsrik rehabilitering ökar om åtgärder sätts in tidigt och att det föreligger ett ömsesidigt samarbete mellan arbetstagaren, arbetsgivaren och Försäkringskassan.

Arbetslivet har således stor betydelse för människors hälsa och variationer mellan olika arbetsplatser vad gäller sjukfrånvaro och hälsa indikerar att variabler på arbetsplatsen är viktiga. När det gäller de små företagen (med färre än 50 anställda), som är en viktig målgrupp för de regionala skyddsombuden, så utgör de en dominerande andel av de privata företagen i Sverige. Många av dessa är så kallade mikroföretag (med färre än 10 anställda) och de svarar för en stor del av sysselsättningen, inte minst i glesbefolkade regioner.

Även om småföretagen som grupp är heterogena så visar forskning på negativa faktorer som tidspress och stress, brister i den fysiska arbetsmiljön, ökad risk för olycksfall, hög sjuknärvaro samt brist på personella och ekonomiska resurser för hälsofrämjande insatser i denna företagsgrupp. Forskning visar också att de små företagens arbetsmiljö gynnas av god arbetsgemenskap, låg sjukfrånvaro, variation i arbetsuppgifter, god arbetstillfredsställelse genom större inflytande och en känsla av helhet, korta beslutsvägar och mer personligt engagemang i arbetet. Det är därför av stor betydelse att genom stödjande insatser förstärka det lokala arbetsmiljö- och hälsofrämjande arbetet i de mindre företagen.

Överväganden och förslag

Mot bakgrund av ovanstående utgångspunkter anser Statens folkhälsoinstitut att de regionala skyddsombudens verksamhet är av stor betydelse för att förebygga ohälsa och främja hälsa, inte minst i små organisationer. Institutet instämmer i Ekonomiverkets analys att det saknas en samlad bild av hur verksamheten avseende regionala skyddsombud bedrivits och vilka resultat som genererats. Institutet instämmer också i att redovisningen av den regionala skyddsombudsverksamheten bör vara resultatnriktad och kopplad till utvecklingen inom arbetsmiljöområdet.

Statens folkhälsoinstitut stödjer Ekonomiverkets förslag kring förtydliganden av ansvar och befogenheter bland inblandade aktörer samt uppföljning av resultat och utvärdering av den regionala skyddsombudsverksamheten.

När det gäller förslag kring återrapportering och utbetalningsrutiner har inte institutet några synpunkter.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Sarah Wamala. Föredragande har varit utredare Stig Vinberg.

Sarah Wamala
Generaldirektör

Stig Vinberg
Utredare